

НАШЕ ЖИЛЬСЯ

UKRAINIAN NEWSPAPER „OUR LIFE“

Ч. 34 (129)

АВГСБУРГ, 8. ВЕРЕСНЯ 1947

РІК III

ХТО ВИНЕН?

Непорядки в деяких українських таборах хвилюють непомалу наших громадян: крадіжки, застрашування і всяка інша кривда мусить обурювати кожну людину, що хоче справедливості, демократичного спокою, рівноправності та культурного, вільного життя.

Само собою, в кожному суспільнстві можуть трапитися непорядки і зловживання. Але звичайно так буває, що супроти порушників закону і права виступає все громадянство.

В демократичних державах політичні партії не беруться оброняти злодіїв чи інших злочинців, навпаки, відмежовуються від них. Нажаль, у нас, у таборовій атмосфері, діється інакше: коли становиться десь порушення права і порядку, то пани із „бліскучого відокремлення“ не тільки не старажаться шукати винуватців, але ще й помагають їм „замести сліди“.

Часто діється пояснення і віправдання злочину: це, мовляв, діялося для „державної справи“, для „національної ідеї“ і т. д. Само собою, з цими викрутами ніхто розумний не може погодитися. Не можна терпіти, щоб злочинці і шахрої понижували високу ідею національного визволення своїми брудними лапами! Для чистого діла треба чистих рук!

Там де при владі в таборах стоять люди „бліскучого відокремлення“, демократичного порядку нема і не може бути. Божевони не визнають ніякої контролі і не терплять критики. Від контролі вони тікають, а критику душать силою.

Спітаємо: хто винен, що в деяких таборах запанувала ця кліка? Скажемо по правді: були такі, що вірили їхнім голосним фразам і обітницям і йшли за ними. А тепер, побачивши, що то за люди, кленуть і „партию“ і її „поплентачів“. Але запізно: бо „відокремленці“ тим часом встигли у пір'я вбитися і нарости громадянству не малої шкоди.

В нормальному суспільнстві, коли яка небудь партія веде справу на шкоду громадянству, то виростає опозиція, спротив, домагання нових виборів, і злочинці та інші спільники мусять іти геть і попадають під суд.

Спітаємо: чому наше громадянство окрадене, покривдане, не протестує сильно і організовано? Річ ясна: люди не звикли до організованого життя в демократичних формах. Нормального демократичного життя не було під Польщею, а про ССР що й казати! Тому наші люди, хоч

і знають і відчувають кривду, мовчат, бо звикли що „комячка“ і „партия“ завжди сильніша... Цим настрам зама треба зробити кінець. Треба позбутися страху, треба відродити в собі гідність вільної людини, пошану до своєї особи. Треба знищити та воробства в наших душах!

Ця пасивність пригнобленіх глибоко обурювала колись Шевченка. Він захоплювався козацькою непокірністю, що в історії України вставала до боротьби за правду і волю, і ганьбив „свинопасів“, „німіх подліх рабів“, що на кривду — „дивили-

ся й мовчали та мовчки чухали чуби...“

Мусимо пам'ятати: коли в котромусь народі панує безправство, насильство, диктатура й тиранія, то вина за це падає не тільки на гнобителів: також і неневолені почали винні, якщо мовчат, не протестують, не борються, хоч і можуть боротися за свої права.

Уважаємо, що в таборах боротьба за законність і порядок можлива. Треба тільки свідомої організованої праці.

Слово за покривдженіми і пригнобленими. Організуйтесь і свідомою громадою, без страху виступайте в обороні свого права проти гнобителів і злочинців!

Панас Феденко

„БОЧКА ПОРОХУ ДЛЯ ТРЕТЬОЇ СВІТОВОЇ ВІЙНИ...“

Цими словами назвав Грецію голова закордонної американської палати президентів Ч. А. Ітон. У Греції, старавніми сусідніми державами, під протекцією ССР, ведеться дальнє війна. Супроти „партизанів“ грецький уряд мусів змобілізувати нові сили. Для оборони перед нападниками, що використовують внутрішні неспокойства в Греції, грецький уряд мусить витрачати всі нормальні доходи держави. Але цього зовсім не вистачає, і грецький уряд обертає па оборону країни майже половину американської позики, в сумі 350 мільйонів доларів.

Події в Греції не покоять відповідальних політиків великорідь. Згадуваний Ч. А. Ітон задивив представникам преси:

„США не можуть допустити панування ССР у Греції, бо це привело б до походу на Туреччину і на пограничні держави в Середземноморському просторі“.

АМЕРІКА, ССРІ І ПАПА

Американський уряд уважає советський патріс на сусідні держави за небезпеку для США. Тому президент Трумен хоче зібрати всі морально-політичні сили світу для відсічі большевикам.

26 серпня папа прийняв у себе в Ватикані надзвичайного посла американського президента — М. С. Тейлора. Притоку до цієї розмови були відомості про випущення югославських комуністів над католицькими санкціями. Дальші переговори американського дипломата з Ватиканом мають відбуватися правильно протягом шести тижнів. На першій конференції п. Тейлора з Папою було порушено також питання переміщених осіб. Теж і німецька проблема була затягнута на цій конференції: говорилося про поворот Німеччини до „західно-європейської родини народів“ на основі господарського пляну Маршала.

НІМЕЦЬКЕ ГОСНОДАРСТВО

Конференція англо-франко-американська в Лондоні мала вирішити справу відновлення німецької тяжкої промисловості (Рурська область). Німеччина в західних зонах має вигробляти 11 мільйонів тонн сталі. Франції діється право контролювати німецьку продукцію, щоб ця промисловість не була використана для воєнних цілей проти інтересів Франції.

УГОРЩИНА

Незабаром мають відбутися вибори до угорського парламенту на основі нового виборчого закону. Опанований комуїстами уряд позбавив права голосу більше мільйона угорських громадян. Як „свобода панує під час передвиборної агітації, бачимо з таких прикладів: комуністична юрба тяжко побила провідника партії незалежності Золтана Пфайфера під час його промови в місті Чонград. Пфайфер сказав у своїй промові:

„Ми скасували аристократію в нашій країні тільки для того, щоб дати місце для нової аристократії, партійних секретарів“.

Голова партії свободи Шульок утік із Угорщини в Австрію. Події в Угорщині та в балканських державах знайшли відгук у широкому світі і особливо в Америці. В США визначні діячі селянських партій із Угорщини (Нод), із Югославії (Мачек) та з Болгарії (Димитров) утворили союз для боротьби з большевизмом. Вони хочуть поставити справу оборони демократії в своїх країнах на обговорення в недалекій конференції Об'єднаних Націй.

Проблема ДП

Під таким заголовком містить тижневик англійських пацифістів „Піс Ньюс“ вступну статтю, а зміст її такий:

По другій світовій війні репатріювали до різних держав більш п'яти мільйонів ДП. Тепер залишається ще один мільйон, що його союзники не можуть репатріювати, бо цей мільйон ДП не надається до репатріації, а вичікує, щоб дали йому можливість розпочати нове життя.

Це одна з найтяжчих проблем, що її повинна розвязати ОН.

Майже рік тому Організація ОН звернулася до своїх членів із запитом, хто з них згоден прийняти останній мільйон ДП. Тільки 23 держави дали відповідь. Більше як половина членів ОН зовсім не відповіла.

Бразілія одна з перших погодилася прийняти від 100 до 200 тис. емігрантів. В. Британія прийняла вже кілька перших тисяч ДП, що знайдуть собі там нову батьківщину. США відповіли, що погодяться приймати тільки по 3.900 ДП місячно з центральної і східної Європи. Франція погодилася була прийняти п'ять тисяч. Аргентина висловила згоду прийняти більшу кількість ДП, але тільки фахівців.

Рік тому Ля Гардія відвув поїздку по Європі і намагався зліквідувати проблему ДП, закликаючи людей вертатися додому, не зважаючи на політичні й економічні умовини, що в них находиться тепер їх батьківщина. Більшість балтійців і українців зігнорувала заклики Ля Гардії. Надії Орг. ОН, що в половині 1947 р. залишиться тільки 50.000 ДП, не спровадились. В наслідок гострої зими збільшилась смертність.

Стаття закінчується так:

„У нашому так званому цивілізованому світі живе мільйон людей, позбавлених особистого життя. Життя в таборах нищить їх морально. У цих таборах знаходить своє дійсне значення велике слово „трагедія“.

Здається, що один мільйон людських істот засуджений на те, щоб бути свідками своєї власної загибелі, бо широкий світ не має для них місця. Якщо цей „пропащий мільйон“ змушені буде переживати і другу таку зиму, як в останньому році, у неопалених таборах, то на весну 1948 р. залишиться справді 50.000 ДП. Але людська совість світових політиків буде обтяжена тим самим тягарем і виною, за що колись ми засудили провідників третього Райху“.

Німецький монархізм

на трон, не дуже то надається на те, щоб накласти собі на голову корону.

До того ж в засаді, що дозволено одному, мусить бути дозволене й іншим. і справа з відновленням монархії потягне за собою подібні питання щодо кожної з колишніх частин Німеччини, і поруч з Гогенцолернами виникне справа з відновленням династії Віттельсбахів. Веттінгів, Брабантів та багатьох інших в їх правах на трони і троники. Вони мають точнісно такі ж права, як Гогенцолерні. Деяким з них треба визнати навіть ще більший зв'язок із своєю корінною землею, ніж Гогенцолернам.

Але ні одній з здоровим розумом людині не приде на думку повернути будь-яку з цих численних династій на свій трон. Якраз з цього видно, наскільки монархічна реставрація не відповідає сучасній Німеччині, а разом з тим це становить вирок цим, м'яко висловлюючись, правозаблуканим плянам кожної німецької правої партії, що мріє про піднесення Гогенцолернського герба“.

Стаття кінчиться словами, що „в інтересах Німеччини подібні панове мусить триматися в тіні“.

ІДОРИФІЧІ

* Комісія для справ атомового контролю ОН 10 голосами прийняла канадську пропозицію не розглядати соєтською проекту атомового контролю, до часу, коли ССР дасті ясну відповідь, на поставлені йому запитання.

* В Німеччині перебуває тепер шеф британського генерального штабу фельдмаршал Монтгомері. Він відвідає армію, розташовану над Райном.

Я не хотіла, щоб мої діти росли в ССР

Скорочено з „Ліберті“. Ніна Алексеєва
„Рідерс Дайджест“, ч. 6.

Повідомлення, що мій чоловік Кирило Алексеєв, заступник Торговельного Аташе в Мехіко City і його родина відмовились повернутися до ССР і шукають захисту в США — наробило сенсації і галасу наприкінці минулого року. Советська амбасада в Вашингтоні домагалася нашої видачі для покарання. Цілком природно, що американці цікавилися нашими мотивами. Отже, головною причиною було мое небажання виховувати дітей в Советському Союзі.

В Росії я і Кирило належали до відносно незначної групи технічних спеціалістів і разом одержували в 5–10 разів більше від кваліфікованих робітників, що працювали під нашим керівництвом. Не зважаючи на це, ми були так перевантажені працею, так жалюгідно бідні, що життя типової американської робітничої родини здавалося розкішним у порівнянні з нашим. Я не змогла пріректи свого сина і дочку на животіння в советських умовинах.

Мое власне дитинство (мені було 4 роки, коли большевики захопили владу), збіглося з громадянською війною, голodom і зростом поліційного терору. Живучи в тісному зв'язку з українськими селянами, я бачила, як примусова колективизація руйнувала родини і робила з невинних дітей — бездомних жебрачок. Сотні тисяч „дикіх дітей“ покрите зашкварблім засохлим брудом, малі во-лоциги, обірвані, в якомусь брудному ганчірі, замість одежі, здебільшого хворі і морально до краю зіпсовані — за-полонили крайну, жебраючи, грабуючи, вмираючи, як мухи. Влаштовані для опіки над ними будинки могли прийняти лише мізерну кількість.

Моя мати очолювала один із цих будинків, що тримав у своїх мурках до 200 хлопчиків і дівчаток від 5 до 11 років. Це було боляче завдання. Вона ніколи не могла достатньо допомогти, бо не мала досить одягу, ліжок та іншого.

Всі наступні роки я ніколи не могла сприймати пропаганди про „щасливіє сталінське життя“, щоб не придувляти ся навколо, де бачила півмертвих з головою дітей, душі і мозки, скадичені не-нормальними умовами.

БІЙ-БІЙЧЕНКО

„Обличитель людей неситих“

В 40-ліття смерти Марка Вовчка

10. серпня 1907. р. у місті Нальчику на Кавказі померла Марія з Вілінських Марковичка, відома в історії української літератури під прибраним іменням Марка Вовчка.

Поетка прийшла на світ у поміщицькій родині в 1834. р. в Єкатеринівці, Елецького повіту, Орловської губернії, а виховувалася в Харкові. В Орлі познайомилася з Марковичем, українським етнографом і членом „Кирило-Методіївського Братства“, що саме там проживав на засланні після процесу 1847. р., і згодом вийшла за нього заміж. Живучи, опісля з чоловіком у Чернігові, Києві й Немирові, вивчила українську мову в усіх її тоночках і почала писати. У 1857. р. заходами П. Куліша з'явилася перша збірка Вовчкових оповідань у Петербурзі п. н. „Народні оповідання“ т. I.

Сьогодні, коли тільки як далекий відомін із прадідівських пісень і переказів тут і там збереглися в Україні спогади про панцирну й кріпацьку недолю по наших селах і коли нова соціальна неволя полонить душу українського селянина, оповідання Марка Вовчка — це просто доказує, чи звідомлені, чи врешті усного переказування й традиції, а на живому схоплені картина з народного життя й кріпацької

В останні роки Кремль зрозумів, що дитяча злочинність і зіпсованість заважає розвиткові промислового виробництва і намагався відбудувати родину тими самими засобами, що й Гітлер і Муссоліні. Але нова генерація ще вчиться плювати на моральний кодекс і релігійні „забобони“. Шпигунство за старшим, зневага до батьків прищеплювалася дітям майже з колиски.

Я знала особисто молодого мерзотника, що хвалився своєю заслугою, яка полягала в тім, що він зробив донос у поліцію на свого батька, як на голову групи, що ховала образи та ікони, щоб зберегти їх від зганблення. Батько, мати, чотири брати і сестри були заслані до Сибіру. Коли я пригадую подібні випадки, — а іх було багато, — дроже ребре по спині. Шо якби і мої власні діти заразилися цією „пильністю“.

Для мене справжня насолода дивитися на американських дітей, на американських підлітків. Вони справді молоді. Але мені тяжко на серці, що в моїй батьківщині діти втрачають цей чудовий період виростання, що вони відразу переходят від раннього дитинства до зрілості. Факт, що 12-літні в Росії присуджуються до карі на смерть за політичні й інші злочини не бентежив советської громадської думки.

Не дуже багато місяця для „біологічної таємниці“ або дитячої невинності, коли численні родини збиваються докупи в одну кімнату. Довгий час п'ятеро нас — мати була з нами — мешкало разом в кімнаті 3 м. × 4 м. Дві інші родини ділили з нами кухню і клозет цього, колись звичайного, маленького, мешкання. Всіни не було. Уесь час ми вели марну війну з брудом і паразитами.

Мій типовий буденний день починається з того, що я мала встати о 5–6 ранку, щоб стати в черзі у сусідній крамниці за хлібом або за городиною (пайок ніколи не вистачав на задовolenня годі). Повернувшись додому, я готувала чай на „примусі“. З чаю й сухого хліба складалося наше снідання. Ізда на працю відбувалася в душному трамвай, тісно набитому обірваною публікою. Думка, що я не лишила для дітей ні моло-

ка, ні яєць — нічого, дійсно нічого, крім сухого хліба — тяжко здавлювала мені серце.

Одного вечора, коли я повернулася додому, мати передала мені шматок чорного хліба, обгризений по краях. Вона, мій син, дістав хліб від сусідів, що обожнювали його. Він відкусив трохи і стойно врятував решту: „Бабуско, — сказав він, лягаючи спати, — обіцяй мені притримати хліб для мами. Вона не з'їла нічого сьогодні вранці“.

Як „відповідальний працівник“ я не мала обмеженого часу праці. Це був щасливий день, коли мені вдавалося влаштувати все так, щоб повернутися додому раніше і встати ще приготувати такі розкоші, як млинці або кашу для нашої вечери. Після цього починається прибирання, чистка, прання, латання одягу. Робиться все при слабому мигтічому світлі; дорослі розмовляють по-шепки, щоб не збудити дітей — безкочечна мізерія!

ДОКУМЕНТ ЕПОХИ

Цими дніми вийшла з друку і з'явилася в продажі III ч. другої книги Ген.-Штабу Генерал-Хорунжого М. Капустянського „Похід українських армій“... Поява в світі такої праці — не буденна річ в нашому еміграційному житті.

Генерал М. Капустянський своєю працею розкрив геройні сторінки нашого славного минулого. Автор у своїх двох книжках намалював картину боротьби наших старших братів і батьків за волю України. Юрко Степовий

Часами Ляля, що не мала і шести років, прокидалася раніше і просила дозволу провести мене до трамваю. Я не могла відмовити їй у цьому. І вона довго стояла на вулиці, киваючи мені, аж поки я не зникла за рогом.

Неділя давала можливість зайнятися занедбаними хатніми справами, як наприклад, прання простирил і інше велике прання в малій бляшаній мисці з водою, що нагрівалася з трудом на примусі. Але все ж Кирилові й мені удавалося присвятити короткі недільні години нашим дітям. Хоч ми були вкрай змушені фізично, проте намагалися знайти час для виховання наших дітей, бо це єдине давало нам право претендувати на ім'я родини в старому святому розумінні слова.

ПРОБЛЕМА ОПЛАТИ ПОДОРОЖІ ДЛІ ДП

Під цим заголовком канадська „Євангельська Правда“ містить статтю, в якій зазначає, що канадський уряд дає лише дозвіл для в'їзу певної категорії емігрантів, але оплату їхньої подорожі залишає їх близьким. Багато ділянок народного господарства Канади потребують робітників і можуть гарантувати для них працю, оскільки би хто небудь оплатив їх подорож до Канади. Типовою в цьому відношенні є, наприклад, плянтації буряків.

Але ледів хто серед канадських украйнців, як пише згаданий часопис, може вийняти чекову книжку і виписати чек на суму, якою можна було би оплатити подорож їх родичів до Канади. Автор статті підносить проект розв'язання проблеми оплати подорожі ДП. На його думку розв'язати цю проблему не можна лише періодичними закликами до пожертв. Тут треба більше грошей, ніж їх можна зібрати подібними закликами. „Євангельська Правда“ пропонує, щоб під проводом і контролю українських, громадських і фінансових організацій був створений позичковий фонд на цю ціль. Часопис пропонує на протяг п'яти років припинити будову галь-церквів, освітніх фондів тощо, а зібрані гроші обернути на згаданий позичковий фонд.

З цього фонду можна було більш оділлювати позички на оплату переїзду ДП. Часопис підкреслює необхідність гарантій, що кожній організації позичені гроші будуть повернені, а також зазначує, що до організації цієї справи мусять бути покликані відповідні фахівці, що розуміються на провадження кредитових кооперацій на широку скаю.

* Тайна Румунська поліція перевела масові арешти серед лідерів опозиційної партії Румунії.

* В Раді Безпеки очікуються перегляд положень про вето. Справа статусу вето буде поставлена на розгляд наступній сесії Ради Безпеки. Совети ужили права вето 18 раз, в тому 9 разів в цьому році.

* Уряд СНІА звернувся з нотою до ССРС, в якій пропонує конференцію чотирьох держав, щоби обговорити справи звязані з миривом договором з Кресю. До цих чотирьох держав належать Великої Британія, США, ССРС, і Китай. Пропонується щоби ця конференція відбулася ще 8 вересня цього року.

сонажів і деякі нехтування реалістичним зображенням, то це пояснюються тими самими моментами літературного жанру, що виявляються і в ідеалізації Квітчиних постатей, а саме романтичними впливами літературного життя в першій половині XIX. ст.

Нарівні з гуманними й вільноподібними ідеями, що їх спровадили до таких же самих у Бічер-Стов в романі „Хата дядька Томи“, нарівні з глибоконародним змістом, прекрасним зображенням життя, побуту й традицій українського села, отже нарівні з високомистецькими вартостями Вовчкових оповідань треба поставити й їхню зовнішню форму — їхню мову. Оцінили це вже сучасники. Шевченко, що захоплювався Вовчковим талантом, називаючи письменницю своєю „донею“ — послідовницю у змальовуванні кріпацького горя, дораджував Тургеневу читати Марка Вовчука. Зацінили й мову й такий тонкий знавець мови як Куліш; загальне відомий його виступів, про те, що „Марко Вовчок вишив уесь сік і запах із квітів української мови“. Зацінили й Федькович, коли говорив: „Як нема в нас соня, як Тарас, нема місяця, як Кайки, так нема зіронки, як Марковичка“. А теперішні дослідники української мови ставлять високо і оцінюють мову Й, а зокрема складну й фразеологію письменниці, стверджуючи взагальному (навіть чисто статистичними даними, як напр. Синявський) й велику близькість до народної мови. І

дійсно Марко Вовчок — це небаянський мистець народного вислову, головно його складні й фразеології. Він заслуговує на те, щоб на його мові вчитися практично літературної всеукраїнської мови. Бо ж народні слова, що перейшли через горнило поетичного перетвору й опрацювання — найкраща нормативна граматика й найкращий практичний довідник поправного вживання слів і форм. З цього погляду твори М. Вовчука не втратили до сьогодні своєї вартості.

Після того як скасовано в царській Росії кріпацтво, Марко Вовчок пише нові твори, як „Сестра“, „Дев'ять братів і десята сестриця Гаяль“ й ін., доказуючи, що соціальне становище простолюддя мало змінилося в суті й нове наймитське лихо, що народилося після кріпацького, — це тільки нова форма соціального поневолення.

Гарний приклад високого патріотизму української дівчини дає письменниця в своєму повістевому нарісі „Маруся“. Цей твір здобув собі велику популярність закордоном, у Франції, де його в перекладі подавали як шкільну лектиру.

* * *

Успішна послідовниця „кирилометодіївців“ у праці й заходах над визволенням простого народу з кріпацького ліха, духовна пещениця й наступниця Шевченка, палка з величницею й поклонниця українського народного слова, кроткий пророк і обличитель жестоких людей неситих“.

